מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
לשכת מנכ"ל

המשרד להגנת הסביבה
الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

לכבוד
מר אודי אדירי
מנכ"ל משרד האנרגיה

13 אוקטובר 2020
כ"ה תשרי תשפ"א

<u>הנדון: התייחסות להצעת המחליטים בנושא אנרגיות מתחדשות</u>

בהמשך לשיחותינו בנושא ולמאמצים של הגורמים המקצועיים במשרד להגנת הסביבה להגיע לסיכומים, צר לנו על נוסח ההצעה שהוגשה על-ידכם למזכירות הממשלה ולהלן התייחסותי:

קידום ייצור חשמל באנרגיה מתחדשת וצמצום השימוש בדלקים פוסיליים הוא יעד לאומי אסטרטגי של ישראל, אשר הכרחי לצמצום זיהום האוויר, התחלואה והתמותה הנובעים ממנו. יתרה מכך, ישראל התחייבה לקדם מעבר לכלכלה דלת פחמן, כחלק מהתהליך הבינלאומי, בהובלת ה-OECD והאו"ם, למאבק במשבר האקלים. בשל כך, המשרד להגנת הסביבה מתנגד להצעת המחליטים שבנדון כפי שהיא מוצעת כעת ורואה במתווה המוצע החמצת הזדמנויות כלכליות, סביבתית ובריאותית למשק הישראלי וזאת בשל הנימוקים המפורטים להלן:

1. היעד החדש המוצע על ידכם ליצור 30% חשמל באנרגיה מתחדשת ל- 2030, אכן מהווה שיפור מהיעד הנוכחי אך אינו מביא לידי ביטוי את **הפוטנציאל המיטבי** למדינת ישראל. אנו מציעים לקבוע יעד של 40% שינצל את הפוטנציאל העצום ליצור אנרגיה סולרית בשטחים המבונים.
   העולם בהובלת מדינות ה- OECD נמצא בעיצומו של מעבר אסטרטגי למשק חשמל מבוסס אנרגיות מתחדשות ומכלכלות מבוססות דלקים פוסיליים מזהמים לאנרגיות מתחדשות ונקיות. יעד של 30% אנרגיה מתחדשת **ישים את ישראל במקום נמוך** ביחס למדינות המפותחות אשר למרביתן יעדים של 40% ומעלה.
   ציון יעד של 70% ייצור חשמל מגז טבעי משדר **איתות שגוי למשקיעים** במשק האנרגיה לפיו עיקר הפיתוח בעשור הקרוב ימשיך להתבסס על דלקים פוסיליים. ההתעקשות להמשיך ולקדם בניגוד לכל הגיון סביבתי וכלכלי, אלפי מגאווטים פוסיליים חדשים, פוגע בוודאות החיונית להתפתחות שוק האנרגיות המתחדשות והאגירה ובהשקעות בפיתוח טכנולוגיות ישראליות חדשניות ונקיות (ס' 1).
2. המשרד להגנת הסביבה תומך בקידום כל האמצעים האפשריים לעידוד ותעדוף יישום שילוב של מתקנים לייצור ואגירת אנרגיה ממקורות מתחדשים בשטחים המבונים וקידום של רשת מקומית מבוזרת (ס' 2).
3. תפקיד המשרד להגנת הסביבה הוא להמשיך לדחוף ולוודא כי כל ההחלטות המתקבלות בהמשך פיתוח משק החשמל ממשיכות לעודד ולקדם הפחתה בפליטות גזי חממה ומעבר

לכלכלה דלת פחמן ובשל כך מעורבות המשרד להגנת הסביבה בוועדות המצוינות בהחלטת ממשלה זו הינה חיונית (ס' 4, 5, 6, 8ה, 10).

4. בהצעת המחליטים מוצע להמשיך ולקדם תחנות כוח גזיות בהיקפים משמעותיים. היקפי יצור מוצעים אלה מתווספים לתחנות כוח שאושרו כבר במוסדות התכנון (וטרם הוקמו) כך שבפועל הצעת מחליטים זו מקבעת בעשור הקרוב **מדיניות להקמה של תחנות כוח מזהמות בהיקף משמעותי.** מדיניות זאת תקבע לעשרות שנים את התלות של המשק בטכנולוגיות מזהמות, לא יעילות ויקרות.

עבודות עומק שבוצעו במשרד להגנת הסביבה בסיוע מומחים בתחום החשמל, מראות כי ניתן לספק את תוספת היצור הנדרשת למשק בעשור הקרוב באמצעות אנרגיה סולרית המשלבת אגירה, תוך הגברת אמינות אספקת החשמל והשגת חסכון עצום למשק הנאמד במיליארדי שקלים.

בשל קצב התפתחות הטכנולוגיות בתחום ייצור, אגירה והולכת האנרגיה, הצורך בתוספת הספק על בסיס גז טבעי משתנה. יש ללמוד מניסיון העבר **ולא לקבע הספקים במסגרת החלטת ממשלה זו.** החלטת הממשלה הנוכחית באה לתקן את ההספקים שנקבעו בהחלטת ממשלה 2592 בשנת 2017, לא נכון לקבוע מספרים אשר יהיה צורך לעדכנם בקרוב. יש להתייחס להספקים אשר נקבעים על ידי רשות החשמל באופן גמיש יותר אשר ניתן לעדכן מעת לעת בהתאם לשינויים וההתקדמות הטכנולוגית, ללא צורך באישור הממשלה. בשל כך מוצע להסיר בסעיף 8 את תתי הסעיפים א-ח ולהחליפם בנוסח הזה:

א. עד ל-01.03.2021 תתבצע בחינה של הספק לאגירת אנרגיה ולייצור חשמל נוסף כמענה לצרכי משק החשמל עד לשנת 2030.

ב. בהמשך לקבוע בסיפא של סעיף 10 להחלטת הממשלה האמורה, ייקבע כי לא יאושרו הסמכות לתוכניות חדשות למתקנים לייצור חשמל בגז טבעי ברמה הארצית לפי תמ"א 1, אלא אם מדובר בקידום הסמכות חדשות של תכניות לייצור חשמל בגז טבעי לתחנת כוח באתר קיים או מאושר שייעודו מתקן הנדסי לתחנת כוח, לצורך תוספת יחידות ייצור חדשות, שדרוג או שחלוף יחידות ייצור קיימות, והכל בתחום התכנית.

ג. במקום סעיף 8ג להחלטת הממשלה, יבוא "התכנית היא לתחנת כוח לייצור חשמל באנרגיה מתחדשת או לאגירת אנרגיה.

ד. ככל ועלה בבדיקה בסעיף א' כי נדרש הספק נוסף למשק עד שנת 2030 תתאפשר הסמכה ליזמים המעוניינים לקדם תכניות הספק לייצור חשמל גם באתרים חדשים שייעודם אינו מתקן הנדסי לתחנות כוח בהתאם לנוסח ההחלטה המקורי בשים לב לאיכות האוויר ופליטות גזי חממה.

ה. בין התאריכים 30.7.2023 וה-31.12.2023 יגישו שר האנרגיה, השר להגנת הסביבה ושר האוצר לאישור הממשלה את התנאים והקריטריונים להסמכה להכנת תוכנית לתשתית לאומית לייצור חשמל, וזאת בהתאם לצרכי המשק עד לשנת 2040 כפי שיקבע בתכנית הפיתוח ובהעדר תכנית בהתאם לצרכי המשק כפי שיוגדרו על ידי רשות החשמל, ובשים

לב לאמינות, תחרות, צמצום ריכוזיות והפחתת זיהום אוויר וגזי חממה ותוך שים דגש על חשיבות התכנון על ידי גורמים פרטיים.

~~ו. יובהר כי אין בהחלטה זו כדי לעצור קידום של תכניות להקמת מתקני יצור חשמל אשר נמצאות במוסדות התכנון~~ (מבקשים למחוק סעיף זה).

ז. בנספח 1 בפסקה המופיעה תחת סעיף "מטרת הפרויקט" למחוק את המילה "ההספק";

ח. בסעיף 8.ה. ובנספח 4 המוזכר בו, לעניין בקשת הסמכה הנוגעת לקרקע שבניהולה של רשות מקרקעי ישראל במקום אישור רשות החשמל יצורף אישור רשות מקרקעי ישראל על קיומה של זיקה לקרקע.

5. המשרד להגנת הסביבה מחויב לקדם את כלל הפעולות והאמצעים שבתחום סמכותו לייעול הליכי רגולציה לקידום ייצור ואגירה של אנרגיה ממקורות מתחדשים, ותומך בסעיף 12 שמעודד הפחתת רגולציה להקמה של מתקנים פוטוולטאים ומתקנים להטענה של רכבים חשמליים, אך האחריות על תיקון החקיקה יהיה על שר האוצר במסגרת חוק ההסדרים (כפי שסוכם עם משרד האוצר בעבר).

6. מצ"ב להתייחסותי זו, נספח עם נוסח הצעת המחליטים שהוגש על-ידכם הכולל את התיקונים של המשרד להגנת הסביבה המוזכרים לעיל.

בברכה,

דוד יהלומי

מנכ"ל

מכותבים:

ח"כ גילה גמליאל, השרה להגנת הסביבה
צחי ברוורמן, מזכיר הממשלה
שולי נזר, סמנכ"לית בכירה, אשכול תעשיות
גלית כהן, סמנכ"לית בכירה, אשכול תכנון מדיניות ואסטרטגיה
דלית דרור, יועצת המשפטית
סטיליאן גלברג, ראש אגף מניעת קרינה ורעש
אילה גלדמן, ראש אגף תכנון סביבתי
צור גלין, ראש אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
גיל פרואקטור, מרכז בכיר שינוי אקלים
פנינה קפלן, ממונה תכנון סביבתי